

Bronisław Sitek

Sprawozdanie z Sympozjum Romanistów Polskich, Sucha Beskidzka, 1-4 maja 1013 r.

Studia Prawnoustrojowe nr 20, 219-221

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z Sympozjum Romanistów Polskich, Sucha Beskidzka, 1–4 maja 2013 r.

Doroczne naukowe spotkanie polskich romanistów, specjalistów od prawa rzymskiego, tym razem odbyło się w Suchej Beskidzkiej u podnóża Tatr. Organizatorem spotkania był prof. Jan Zabłocki, reprezentujący UKSW w Warszawie, oraz emerytowany już prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Janusz Sondel. Pomimo dość niesprzyjającej aury, jako że spotkaniu towarzyszył deszcz i liczne burze, uczestnicy reprezentujący prawie wszystkie akademickie ośrodki naukowe (brakowało przedstawicieli uniwersytetów Szczecińskiego i Gdańskiego), wygłosili szereg interesujących wykładów. Gościnnie referaty wygłosili prof. Karol Karski z UW, prof. Z. Lewicki z UW i prof. Z. Rudnicki z UKSW.

Konferencja została podzielona na siedem sesji. W pierwszej, skoncentrowanej na stosowaniu prawa rzymskiego we współczesnych aktach normatywnych, przedstawiono następujące zagadnienia: *Greckie i rzymskie wzorce Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki* (prof. Z. Lewicki), *Zasada „lex retro non agit” a międzynarodowe prawo karne* (prof. K. Karski), *Prawo rzymskie w orzecznictwie Izby Lordów dotyczącym prawa prywatnego międzynarodowego* (mgr Ł. Korporowicz), *Rzymska pożyczka morska jako wzór dla Project Finance?* (mgr G. Blicharz). Dyskusja po tym panelu krążyła zasadniczo wokół kwestii aplikowania zasady *lex retro non agit* na polu prawa międzynarodowego. Przywoływane były przykłady karania niemieckich zbrodniarzy wojennych za czyny, które popełnili przez wejściem w życie Konwencji ONZ w sprawie Zapobiegania i Karania Zbrodni Ludobójstwa z 1948 r. .

Tematem wiodącym drugiego panelu były kwestie związane z procesem cywilnym. Głos zabrali: dr J. Wiewiorowski, *Doręczenia pism procesowych w sprawach z udziałem osób niepełnoletnich (uwagi na marginesie CTh 2.4.1 [a. 318] = C. 5.4.20)*; prof. J. Misztal-Konecka, *„Reformatio in peius” w postępowaniu apelacyjnym – wzory rzymskie a uregulowania polskiej procedury cywilnej*; dr E. Loska, *Możliwość składania zeznań w procesie karnym* i dr D. Nowicka, *Współczesny model ochrony czci a rzymska „iniuria”*. Dyskusja na tym panelu dotyczyła kwestii stosowania zasad rzymskiego prawa procesowego w dzisiejszych postępowaniach. O aktualności takiego kierunku badawczego świadczy kolumnada wokół Sądu Najwyższego w Polsce, na której

umieszczono najważniejsze maksymy rzymskie znajdujące zastosowanie w procedurze cywilnej.

Przedmiotem trzeciego panelu były kwestie deliktów i quasi-kontraktów. Prelegenci zaprezentowali następujące tematy: „*Violatio sepulchri*” w prawie rzymskim i w polskim prawie karnym (dr P. Sadowski), *Gniew, współczucie i pijaństwo – czyli o przestępstwach popełnionych w afekcie w antycznym Rzymie* (dr P. Kubiak), *Rzymskie korzenie współczesnych instytucji prawa prywatnego. Uwagi na marginesie „negotiorum gestio”* (dr P. Kołodko), *Twórcy i apologety prawa rzymskiego w opinii Tadeusza Czackiego* (dr I. Jakubowski). Dyskusja po tym panelu skoncentrowała się zasadniczo wokół upojenia alkoholowego i odpowiedzialności w prawie cywilnym. Podnoszono, że w antycznym Rzymie nie znano silniejszych trunków alkoholowych niż wino, stąd trudno dokonać porównania zasad odpowiedzialności wówczas stosowanych z współczesnymi, stosowanymi chociażby w polskim prawie cywilnym.

Kolejny panel dotyczył możliwości połączenia możliwości porównywania rozwiązań wypracowanych przez prawników rzymskich z współczesnymi. Ważnym punktem było przedstawienie przez prof. M. Zabłocką stanu badań romanistycznych w Polsce. Głos w tym panelu zabrali: prof. M. Sitek, *Natura a kreowanie potrzeb człowieka w świetle prawa rzymskiego i prawa Unii Europejskiej*; prof. P. Niczyporuk, *Korzenie „cura ventris” w prawie polskim*; dr S. Kursa, *Potrącenie cywilnoprawne w prawie rzymskim i polskim*; prof. M. Zabłocka, *Kierunki badań w romanistyce polskiej*; dr K. Szczygielski, „*Inventio thesauri*”: *tradycje prawa rzymskiego we współczesnych regulacjach europejskich*. Na koniec przeprowadzono dyskusję na temat perspektyw badań romanistycznych i nauczania prawa rzymskiego na wydziałach prawa w Polsce. Podkreślono konieczność poszukiwania nowych kierunków badawczych i stosowania najnowszych metod badawczych, zaczerpniętych z nauk technicznych i psychologicznych.

Piąty panel był najbardziej ekscytujący, głównie z uwagi na poruszane kwestie, tj. nowe metody badawcze i obszary poszukiwania problemów badawczych dla romanistów. Udział w tym panelu wzięli: prof. W. Wołodkiewicz, *Gaius Veroneński odzyskiwany*; prof. W. Dajczak, „*Już w prawie rzymskim...*”. *Błędy poznawcze a tęsknota za uniwersalnością w nauce prawa prywatnego*; prof. W. Rozwadowski, *Rzymskie a polskie prawo własności*. Dyskutanci odnieśli się do wniosków *de lege ferenda* przedstawionych przez prof. Rozwadowskiego, a dotyczących nowelizacji definicji prawa własności w polskim kodeksie cywilnym. Spore emocje wzbudził referat prof. W. Dajczaka, który do swoich badań zastosował nowe metody pochodzące z obszaru psychologii.

Prelegenci zabierający głos w szóstym panelu odnieśli się do praw rzeczowych, zwłaszcza prawa własności. Referaty na ten temat wygłosili: prof. B. Sitek, „*Agrimensor*”. *Rzymskie korzenie zawodu geodety*; dr R. Kamińska,

Ustalanie granic nieruchomości w prawie rzymskim i we współczesnym prawie polskim; prof. M. Dyjakowska, „*Superficies*” – rzymskie korzenie prawa zabudowy; mgr M. Nocuń, *Przełamanie zasiedzenia jako baza konstrukcyjna dla nowoczesnych regulacji nabycia własności rzeczy ruchomej od niewłaściciela*. Pytania z sali dotyczyły wystąpienia prof. B. Sitka, zwłaszcza kwestii statusu zawodu *agrimensora* i sposobu jego wynagradzania.

Ostatni panel dotyczył poszukiwania rzymskich korzeni we współczesnych instytucjach prawnych. Wygłoszono następujące referaty: *Elementy rzymskiego prawa karnego w prawie rzymsko-holenderskim na przykładzie „Rooms-Hollands-Regt” Simona van Leeuwen*a (dr A. Świętoń), *Historia prawa rzymskiego w świetle koncepcji „pamięci kulturowej” Jana Assmanna* (dr J. Krzynówek); *Dopuszczalność wielość miejsc zamieszkania w prawie niemieckim. Wzorce historyczne* (dr A. Jurewicz); *Aksjologiczne fundamenty współczesnych rozwiązań prawnych, mające swe korzenie w prawie rzymskim* (mgr S. Karolak).

Konferencję należy uznać za niezwykle udaną tak pod względem organizacyjnym, jak naukowym. Spotkanie to nie tylko mocniej integrowało środowisko polskich romanistów, lecz także ukazało związek polskich badań ze światowymi tendencjami w nauce. Widać, że poszukuje się możliwości łączenia badań i dydaktyki z potrzebami uprzątnienia programów nauczania na kierunku prawa. Z wielką nadzieją należy również patrzeć na rozwój kadry naukowej. Obecnie jest już 22 samodzielnych pracowników naukowych zajmujących się prawem rzymskim, zaś ponad 50 to młodzi adiunkci i asystenci. Uczestnicy konferencji mieli również możliwość zapoznania się z lokalnymi zabytkami, w tym z Sanktuarium Matki Boskiej Makowskiej.

Bronisław Sitek